

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatielain 4 ja 57 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uuden Suomen ja Venäjän välisen rautatieliikennesopimuksen voimaantulosta aiheutuvia eräitä täsmennyksiä ja muutoksia rautatielakiin. Sopimus suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Uuden sopimuksen tullessa voimaan kumoutuu Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdysliikenteestä tehty sopimus liitännäissopimuksineen. Lain viittaukset kumoutuvaan rautatieyhdysliikennesopimukseen ja sen liitännäissopimuksiin muutettaisiin viittauksiksi uuteen rautatieliikennesopimukseen ja sen nojalla tehtävään liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän federaation liikenneministeriön väliseen sopimukseen. Lisäksi täsmennettäisiin rautatieyritykseltä vaadittavaa turvallisuustodistusta koskevaa pykälää lisäämällä siihen säännös, jonka mukaisesti rautatieyritykseltä, joka liikennöi uudessa rautatieliikennesopimuksessa tarkoitetussa rautatierajaliikenteessä, ei edellytettäisi turvallisuustodistusta, jos rautatieyritys on rekisteröity muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti uuden Suomen ja Venäjän välisen rautatieliikennesopimuksen tultua voimaan.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Rautatielain 4 §:n mukaan rautatieyrittäjältä ja muulta rautatieliikenteen harjoittajalta vaaditaan rautatieliikenteen harjoittamista varten turvallisuustodistus. Pykälää täsmennettiin lailla 939/2013 lisäämällä siihen säännös, jonka mukaan turvallisuustodistuksen B-osaa ei kuitenkaan edellytetä siltä, joka harjoittaa rautatieliikennettä ainoastaan satama-alueella tai rautatieraja-asemalla sijaitsevilla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveydestä. Säännöksellä tarkoitetaan erityisesti Tornion ratapiha-alueella tapahtuvaa määrältään vähäistä ruotsalaisen rautatieyrittäjän harjoittamaa vaihtotyöliikennettä Suomen ja Ruotsin välisessä rautatieyhdysliikenteessä raiteilla, joiden raideleveys vastaa Ruotsissa käytössä olevaa raideleveyttä.

Suomi on 28 päivänä huhtikuuta 2015 tehnyt uuden Suomen ja Venäjän välistä rautatieliikennettä koskevan sopimuksen Venäjän kanssa (*uusi sopimus*). Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välinen sopimus suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2016 loppuun mennessä sen jälkeen, kun sopimuksen nojalla tehtävä liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän federaation liikenneministeriön välinen sopimus ja sen liitteet on hyväksytty. Sopimuksen 67 artiklan mukaan liikkuvan kaluston luovuttava rautatieyrittäjä harjoittaa sopimuksessa tarkoitettua rautatieliikennettä sille sopimuksessa tarkoitettulle rautatieraja-asemalle saakka, jossa liikkuva kalusto luovutetaan vastaanottavalle rautatieyrittäjälle. Artiklan mukaisesti venäläinen rautatieyrittäjä OAO RZD liikennöi Suomen rataverkolla oman veturinsa vetämällä kalustolla ja nopeassa henkilöjunaliikenteessä VR-Yhtymä Oy:n ja OAO RZD:n yhteisesti omistamalla henkilöjunalla valtakunnanrajalta lähimmälle suomalaiselle rautatieraja-asemalle ja vastaavasti rautatieraja-asemalta valtakunnanrajalle. EU:n IV rautatiepakettiin kuuluvan rautateiden turvallisuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/798 10 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltio voi säännöksessään säädetyin edellytyksin antaa kolmansien maiden toimijoille luvan saapua sen alueella olevalle asemalle, joka on tarkoitettu rajat ylittäviä toimia varten ja joka sijaitsee lähellä kyseisen jäsenvaltion rajaa, vaatimatta direktiivissä tarkoitettua yhtenäistä turvallisuustodistusta. Direktiivi on tullut voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2016. Edellä esitetyn perusteella esitetään rautatielain 4 §:ään lisättäväksi pykälän uuteen 2 momenttiin säännös, jonka mukaisesti venäläiseltä rautatieyrittäjältä ei sanotussa liikenteessä vaadittaisi rautatielaissa tarkoitettua turvallisuustodistusta.

Rautatielain 57 §:ssä edellytetään rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2008/57/EY) 21 artiklan vaatimusten mukaisesti, että Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdysliikenteestä tehdyssä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa (*rautatieyhdysliikennesopimus*, SopS 48/1997) tarkoitettua Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä käytettävällä kalustolla on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Pykälässä viitataan myös rautatieyhdysliikennesopimuksen liitännäissopimuksiin. Rautatieyhdysliikennesopimus liitännäissopimuksineen kumoutuu edellä mainitun uuden sopimuksen tullessa voimaan. Uuden sopimuksen 60 artiklan 5 kohdan mukaan sopimuksessa tarkoitettulla rautatieraja-asemalla luovutettavalla liikkuvalla kalustolla on oltava vastaanottavan osapuolen sovellettavaksi tulevan lainsäädännön mukaisesti myönnetty käyttöönottolupa vastaanottavan osapuolen rataverkolla. Sanotussa sopimusmääräyksessä viitataan Suomessa rautatielain 57 §:ään. Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää pykälän 1 momentin nojalla käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille tai kalustoyksikköjen tyypeille, joilla on Venäjän federaatiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa.

Rautatielain 57 §:n 1 momenttia olisi uuden sopimuksen voimaantulon vuoksi muutettava, koska momentissa viitataan kumoutuvaan rautatieyhdysliikennesopimukseen ja sen liitännäissopimukseen. Ehdotuksen 57 §:n 1 momentissa viitattaisiin rautatieyhdysliikennesopimuksen ja sen liitännäissopimuksen sijasta uuteen sopimukseen ja sen nojalla tehtävään liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän federaation liikenneministeriön väliseen sopimukseen (*ministeriöiden välinen sopimus*) ja sen liitteisiin. Samalla pykälän otsikossa ja pykälän 1 momentissa käytetty käsite ”yhdysliikenne” muutettaisiin uuden sopimuksen mukaiseksi käsitteeksi ”suora kansainvälinen rautatieliikenne”. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että säännöksessä käytettäisiin 1 momenttia vastaavasti käsitteen ”yhdysliikenne” sijasta uuden sopimuksen mukaista käsitettä ”suora kansainvälinen rautatieliikenne”. Pykälässä tarkoitettua Suomen ja Venäjän välisessä rautatieliikenteessä saatetaan käyttää myös sellaisia kalustoyksiköitä, joille on myönnetty käyttöönottolupa Venäjän federaation sijasta muussa rautateiden yhteistyöjärjestöön (OSJD) kuuluvassa valtiossa, esimerkiksi Valko-Venäjällä. Tästä aiheutuva täsmennys tehtäisiin pykälän 1 ja 2 momenttiin.

Sisällöllisiä muutoksia säännöksiin ei tehtäisi. Liikenteen turvallisuusviraston sähköinen lupamenettely jatkuisi nykyisellään uuden sopimuksen voimaantulon jälkeen. Venäjän federaatiosta saapuvalla kalustolla saisi käyttöönottoluvan nojalla liikennöidä jatkossakin ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä rautatieliikenteessä. Kalustolla Suomessa liikennöitäessä olisi samoin jatkossakin noudatettava asianmukaisia Suomessa voimassa olevia turvallisuusmääräyksiä ja teknisiä määräyksiä sekä mahdollisia rataverkon haltijan asettamia rajoituksia.

Pykälän nykyinen 3 momentti poistettaisiin, koska se sisältää tarpeettomana pidettävän viittauksen kumoutuvaan rautatieyhdysliikennesopimukseen ja sen liitännäissopimukseen.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia eikä yrityksiin tai viranomaisiin kohdistuvia vaikutuksia. Muutokset liittyvät uuden sopimuksen voimaantuloon ja ovat pääosin tekniluonteisia.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Esityksestä on pyydetty näkemykset Liikennevirastolta, Liikenteen turvallisuusvirastolta, VR-Yhtymä Oy:ltä ja muilta alan toimijoilta.

4 Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan heti uuden Suomen ja Venäjän välisen rautatieliikennesopimuksen tultua voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus:

Laki

rautatielain 4 ja 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatielain (304/2011) 57 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 939/2013,
lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 939/2013, uusi 2 momentti seuraavasti:

4 §

Turvallisuustodistus

Turvallisuustodistusta ei vaadita rautatieyrittäjältä, joka liikennöi suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS --/2016) tarkoitetussa rautatierajaliikenteessä ainoastaan valtakunnanrajan ja rautatieraja-aseman välillä ja rautatieraja-asemalla sijaitsevilla raiteilla, jos rautatieyrittäjä on rekisteröity muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

57 §

Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä käytettävien kalustoyksiköiden käyttöönotto

Venäjän federaatiosta saapuvilla Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä käytettävillä kalustoyksiköillä on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Virasto myöntää käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille ja kalustoyksikköjen tyypeille, joilla on Venäjän federaatiossa tai muussa rautateiden yhteistyöjärjestöön (OSJD) kuuluvassa valtiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa. Kalustoyksiköillä saa liikennöidä ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä. Kalustoyksikköjä koskevista vaatimuksista määrätään suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa ja sen nojalla tehdyssä liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän federaation liikenneministeriön välisessä sopimuksessa ja sen liitteissä.

Suomessa 1 momentissa tarkoitettua suoraa kansainvälistä liikennettä harjoittavan rautatieyrittäjän on haettava käyttöönottolupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin rautatieyrittäjä liikennöi kalustoyksiköllä Suomen rataverkolla. Kalustoyksikön vaatimustenmukaisuus on osoitettava ilmoituksessa, jonka hakija toimittaa virastolle. Hakijan on ilmoitettava Venäjän federaatiossa tai muussa rautateiden yhteistyöjärjestöön (OSJD) kuuluvassa valtiossa kalustoyksikölle tai kalustoyksikköjen tyyppi myönnetystä käyttöönottoluvasta tai siihen rinnastettavasta luvasta. Virasto ratkaisee käyttöönottolupaa koskevan hakemuksen hakijan toimittaman ilmoituksen perusteella. Lupa voidaan myöntää sähköistä menettelyä käyttäen.

Tämä laki tulee voimaan – päivänä ---kuuta 2016.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Laki

rautatielain 4 ja 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatielain (304/2011) 57 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 939/2013,
lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 939/2013, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Turvallisuustodistus

Turvallisuustodistus

*Turvallisuustodistusta ei vaadita rautatie-
 yritykseltä, joka liikennöi suorasta kansain-
 välisestä rautatieliikenteestä Suomen tasa-
 vallan hallituksen ja Venäjän federaation
 hallituksen välillä tehdyssä sopimuksessa
 (SopS --/2016) tarkoitetussa rautatierajaliie-
 kenteessä ainoastaan valtakunnanrajan ja
 rautatieraja-aseman välillä ja rautatieraja-
 asemalla sijaitsevilla raiteilla, jos rautatie-
 yritys on rekisteröity muussa kuin Euroopan
 talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.*

57 §

57 §

*Venäjän federaatiosta saapuvien yhdysliiken-
 teessä käytettävien kalustoyksiköiden käyt-
 töönotto*

**Suomen ja Venäjän välisessä suorassa
 kansainvälisessä rautatieliikenteessä käytet-
 tävien kalustoyksiköiden käyttöönotto**

Venäjän federaatiosta saapuvilla Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävillä kalustoyksiköillä on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Virasto myöntää käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille tai kalustoyksikköjen tyypeille, joilla on Venäjän federaatiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa. Kalustoyksiköillä saa liikennöidä ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä. Kalustoyksiköjä koskevista vaatimuksista määrätään Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdys-

Venäjän federaatiosta saapuvilla Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä käytettävillä kalustoyksiköillä on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Virasto myöntää käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille ja kalustoyksikköjen tyypeille, joilla on Venäjän federaatiossa tai muussa rautateiden yhteistyöjärjestöön (OSJD) kuuluvassa valtiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa. Kalustoyksiköillä saa liikennöidä ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainväli-

liikenteestä tehdyssä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa (SopS 48/1997) sekä sen liitännäissopimuksissa ja niiden liitteissä.

Suomessa yhdysliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen on haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin rautatieyritys liikennöi kalustoyksiköllä Suomen rataverkolla. Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävän kalustoyksikön vaatimustenmukaisuus tulee osoittaa ilmoituksessa, jonka hakija toimittaa virastolle. Hakijan tulee ilmoittaa Venäjän federaatiossa kalustoyksikölle tai kalustoyksikköjen tyyppille myönnetystä käyttöönottoluvasta tai siihen rinnastettavasta luvasta. Virasto ratkaisee käyttöönottolupaa koskevan hakemuksen hakijan toimittaman ilmoituksen perusteella. Lupa voidaan myöntää sähköistä menettelyä käyttäen.

Kalustoyksiköille tehtävästä teknisestä rajatarkastuksesta rautatieraja-asemalla kalustoyksikön saapuessa Suomeen määrätään 1 momentissa mainitussa rautatieyhdysliikenteestä tehdyssä sopimuksessa sekä sen liitännäissopimuksissa ja niiden liitteissä.

sessä rautatieliikenteessä. Kalustoyksikköjä koskevista vaatimuksista määrätään suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa ja sen nojalla tehdyssä liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän federaation liikenneministeriön välisessä sopimuksessa (ministeriöiden välinen sopimus) ja ministeriöiden välisen sopimuksen liitteissä.

Suomessa 1 momentissa tarkoitettua suoraan kansainvälistä liikennettä harjoittavan rautatieyrityksen on haettava käyttöönottolupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin rautatieyritys liikennöi kalustoyksiköllä Suomen rataverkolla. Kalustoyksikön vaatimustenmukaisuus on osoitettava ilmoituksessa, jonka hakija toimittaa virastolle. Hakijan on ilmoitettava Venäjän federaatiossa tai muussa rautateiden yhteistyöjärjestöön (OSJD) kuuluvassa valtiossa kalustoyksikölle tai kalustoyksikköjen tyyppille myönnetystä käyttöönottoluvasta tai siihen rinnastettavasta luvasta. Virasto ratkaisee käyttöönottolupaa koskevan hakemuksen hakijan toimittaman ilmoituksen perusteella. Lupa voidaan myöntää sähköistä menettelyä käyttäen.
(3 mom. kumottu)

Tämä laki tulee voimaan – päivänä ---kuuta 2016.